

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.016/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Bihari Krisztina által képviselt **I.rendű felperes neve**, I.rendű felperes címe szám alatti lakos **felperesnek** – a Dr. Ádám Attila ügyvéd által képviselt **alperes neve**, **alperes címe** szám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perben a Szegedi Törvényszék 2016. november 30. napján kelt 6.G.40.144/2016/6. sorszámú ítélete ellen a felperes által 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** és a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 138.800,- (Egyszázhamincnyolcezer-nyolcszáz) forintra, az alperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét pedig 100.000,- (Egyszázezer) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperes részére 50.000,- (Ötvenezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 185.100,- (Egyszáznyalcvanötezer-egyszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A 2007. február 5. napján kelt I. számú Finanszírozási kérelmében a „személygépjármű pénzügyi lízing deviza alapú lízing” megjelölésű okiratban a felperes akként nyilatkozott, hogy a finanszírozásra kerülő eszközt magánszemélyként kívánja használni.

A „Finanszírozási kérelem II. személygépjármű pénzügyi lízing deviza alapú lízing” megjelölésű okiratban feltüntetésre került továbbá, hogy a finanszírozandó eszköz bruttó vételára 4.200.000,- forint, a nettó érték 3.125.000,- forint, a tőketartozás + regisztrációs adó 3.575.000,- forint, a lízingdíj havi törlesztéseinek száma: 120, az összes lízingdíj 6.150.440,-forint, az első lízingdíj 200.000,- forint, a gépjármű tervezett átadásának dátuma 2007. február 20. napja, a regisztrációs adó 450.000,- forint. A kitöltött nyomtatvány tartalmazza még, hogy a mértékadó devizanem: svájci frank (CHF) és azt is, hogy a megkötendő ügylet havi fix deviza konstrukció. Feltüntetésre került, hogy 2007. január 30-án a mértékadó árfolyam 155,82 forint. Ezt követően tartalmazza az okirat a törlesztési ütemezést, mely 2007. február 5. napjától kezdődik. Felperes megjelölte a kérelemben, hogy átutalási megbízással történő fizetési módot választja.

A „Finanszírozási kérelem III. személygépjármű pénzügyi lízing deviza alapú lízing” megjelölésű okiratban, a finanszírozandó gépjármű adatai kerültek feltüntetésre, annak megnevezése Škoda

Octavia Tour, típusa 1.6. i, teljesítménye 102LE, szállítható személyek száma 5, a gépjármű kategória pedig személygépkocsi.

Az ismertetett előzmények után a felperes mint lízingbevevő és az alperes, mint lízingbeadó között 2007. február 7. napján létrejött az alperesnél **üzletszabályzat száma.** azonosító számon, és **szerződés száma.** szerződésszámon nyilvántartott, egyedi lízingszerződés, mely a finanszírozási kérelem III. elnevezésű okiratban rögzített adatokkal rendelkező személygépkocsira vonatkozott. A szerződés szerint a regisztrációs adóval növelt teljes bruttó vételár 4.200.000,- forint. Az egyedi szerződés tőketartozásként 3.125.000,- forintot, első lízingdíjként 200.000,- forintot tüntet fel. A lízingdíj törlesztések száma 121, azzal, hogy a rendszeresen fizetendő lízingdíjak összege 120 hónapra havi 49.587,- forint. A mértékadó devizanem CHF, az összes lízingdíj pedig 6.150.440,- forint.

Az egyedi lízingszerződés tartalmazza a lízingbevevő nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy a szerződésben, valamint az annak hátoldalán lévő üzletszabályzatban (**üzletszabályzat száma.**) foglaltakat megismerte, megértette, és azokat az egyedi lízingszerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el. E nyilatkozatot illetőleg a szerződést a felperes és az alperes is szabályszerűen aláírta, e szerződésen nyilatkozott az autót szállító autókereskedő cég is. A szerződést két okirati tanú is aláírta, ezáltal az egyedi lízingszerződést teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalták.

Az tartalmazza még, hogy irányadók a lízingbevevő által az üzletszabályzat alapján választott Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. megjelölésű szabályok, az elszámolási mód: fix deviza konstrukció.

Az egyedi szerződésben a lízingbevevő e nyilatkozata kapcsán a **üzletszabályzat száma** sz. alperesi üzletszabályzat I/7. pontja szerint fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a lízingbevevővel a Kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és / vagy árfolyam esemény.

A I/9. pont szerint a lízingtárgy tulajdonosa a tulajdonjog átszállásáig a lízingbeadó.

A I/10. pont rögzíti: a lízingdíj magában foglalja a lízingbevevő tőketartozását (a lízingtárgy nettó beszerzési ára) és a tőkére számított ÁFÁ-t valamint a kamatot és a regisztrációs adót.

A I/12. pont a mértékadó devizanemet szabályozza, mely az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem.

A I/13/c) pont szerint mértékadó kamatláb: amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint és nem euró) úgy a mértékadó kamatláb a Londoni Bankközi Piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi LONDON InterBank Offered Rate = LIBOR).

Az ÜSZ I/18. pontja a mértékadó árfolyam fogalmát határozta meg, mely a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejötte napján.

A I/19.pont szerint rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése, a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása) amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

A I/20/a) pont szerint Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett % értékének változása függvényében a hátralévő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözet.

A I/20/b) pont szerint Kamatváltozás II.(árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

A I/20/c) pont szerint Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): a lízingszerződés futamidő lejárt előtti megszűnésekor fizetendő – ki nem terhelt – kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.

A I/23. pont a hirdetmény fogalmát rögzíti: ahol az üzletszabályzat hirdetményre hivatkozik, ott mindenkor a hirdetmény alkalmazásának időpontjában hatályos hirdetményt kell érteni. A lízingbeadó a hatályos hirdetmény szövegét székhelyén, illetve az ügyfelek számára nyitva álló valamennyi hivatalos helyiségében (irodáiban) kifüggeszti. A lízingbeadó a hirdetményt annak hatályba lépését megelőző 15 nappal korábban köteles közzétenni az előbbi módon.

Az üzletszabályzat VI/2. pontja a lízingbevevő valamennyi esedékessé vált meg nem fizetett tartozása után a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatfizetést írt elő a lízingbeadó számára.

A VI/4/b) pont szerint a lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen ha a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik anélkül, hogy a lízingbeadó – akár az első alkalommal is – a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene és póthatáridőt jelölne meg.

A VIII. pont a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza, melynek 1. pontja előírja, a lízingszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A VIII/2. pont szerint Kamatváltozás I. a mértékadó kamatláb %-os értékének pénzpiacon bekövetkezett változásától függően, az egyedi lízingszerződés hátralévő futamidejét érintő kamatkülönbözet. A lízingbeadó jogosult a Kamatváltozás I. érvényesítésére a lízingszerződés hátralévő futamidejének megváltoztatásával, ha a mértékadó kamatláb pénzpiacon kialakult értéke eltér az egyedi lízingszerződésben meghatározott hatályos referencia értéktől. Ebben az esetben a lízingbeadó jogosult az egyedi lízingszerződés mértékadó kamatlábara új hatályos referencia értéket meghatározni, amely érték nem lehet magasabb / alacsonyabb, mint az egyedi lízingszerződés korábbi hatályos referencia értéke hatályba lépésének napja és az új hatályos referencia érték hatályba lépésének napja között a pénzpiacon jegyzett mértékadó kamatláb legmagasabb / legalacsonyabb értéke.

A VIII/3. pont szerint az esedékessé vált lízingdíjakra jutó Kamatváltozás II. a lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének napjával illeti meg, melynek elszámolásával és megfizetésével kapcsolatban tartalmaz ez a pont a) – e) pontig terjedő részletező rendelkezéseket.

A VIII/4. pont szerint rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetére feljogosítja lízingbeadót az esedékessé vált lízingdíjakra jutó Kamatváltozás II a rendkívüli árfolyam esemény bekövetkeztét követően, a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőző kiterhelésére.

Az alperes – többszöri eredménytelen fizetési felszólítást követően – a felperes fizetési késedelme miatt, a 2015. szeptember 7. napján kelt levelében, 2015. szeptember 30. napjára felmondta a perbeli lízingszerződést. A felmondás napjáig esedékessé vált meg nem fizetett tartozást 260.648,- forintban, míg a szerződés megszűnésének napjával egy összegben esedékessé váló tartozást mindösszesen 2.314.127,- forintban jelölte meg. Egyben felhívta a felperest a lízingtárgy birtokba adási kötelezettségének teljesítésére. A felmondáshoz csatolta, a felperesi befizetéseket teljeskörűen tartalmazó kimutatást, és azok időszakonkénti elszámolását.

Utóbb az alperes a perbeli szerződést fogyasztói szerződésnek tekintette, és ennek megfelelően a fogyasztói szerződésekre a 2014. évi XL. törvény által előírt elszámolási kötelezettségének eleget téve felülvizsgálati elszámolást végzett el, ebben 261.630,- forintot mutatott ki tisztességtelenül felszámított összegként, melyet jóváírt felperes még fennálló hátralékos tartozására.

A felperes keresetében tisztességtelenségre hivatkozással kérte az alperessel kötött egyedi lízingszerződésből a „fizetési kötelezettségek”, a „mértékadó devizanem (CHF)”, valamint a „rendszeres lízingdíjak” megjelölés alatt szereplő szerződési feltételek, továbbá az általános szerződési feltételek közül a I/18., I/20.b., VI/4., valamint a VIII/3. pont alattiak érvénytelenségének megállapítását. Az érvénytelen feltételek figyelmen kívül hagyásával történő elszámolás esetén állítása szerint a szerződés felmondásának időpontjában hátraléka nem volt, ezért a felmondás jogellenességének megállapítását is kérte, továbbá 2.962.805,- forint összegű túlfizetést állítva, annak visszafizetésére kérte kötelezni alperest. Kérte, hogy a bíróság kötelezze továbbá alperest a perbeli személygépkocsi törzskönyvének kiadására is, valamint a tulajdonjog átruházásához szükséges hozzájáruló nyilatkozat kiadására.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint kérdéses, hogy a perbeli szerződés fogyasztói szerződésnek minősül-e, ettől függően a felperes szerződés megtámadási jogának megszűnésére hivatkozott. Állította, hogy a kifogásolt szerződési feltételek nem tisztességtelenek, azok érvényesek. Utalt továbbá a felmondását megelőző fizetési felszólításokra, és a felmondáshoz közölt tartozáskimutatásra, állítva, hogy az alperesnek a felmondás időpontjában lejárt tartozása volt. Ez a felmondást jogszerűvé, megalapozottá tette. A felmondás folytán egy összegben 2.314.127,- forint lízingdíj tartozás vált esedékessé. Ennek teljesítésére utóbb nem került sor, ezért felperes tulajdonosként a törzskönyv kiadására nem köteles.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A jogvita elbírálásának kiindulópontjaként megállapította, hogy a felek között létrejött lízingszerződés fogyasztói szerződésnek minősül. A „mértékadó devizanem (CHF)” egyedi lízingszerződésbeli rendelkezés pedig egyértelműen kifejezi, hogy a felek deviza-alapú konstrukciót kötöttek ki. Utalt a Kúria 6/2013. PJE határozata 1. és 2. pontjaira, melyek rögzítik, hogy a deviza-alapú hitel, kölcsön, és pénzügyi lízingszerződések egyaránt devizaszerződések, ezekben a felek az adós pénztartozását devizában határozzák meg (kirovó pénznem), melyet az adós forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodik el, melyből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait, a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig annak csökkenését eredményezi. A deviza-alapú kölcsönszerződés, mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba és más érvénytelenségi okok körébe sem sorolható. A bíróság ítélete indokolásában kitért a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontjára is, mely szerint az árfolyamkockázat áthárításával kapcsolatos szerződési rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma szerződéskötéskor a szerződés szövegének vagy a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás hiányossága miatt nem volt világos, nem volt érthető. A bíróság ezzel kapcsolatban utalt az egyedi lízingszerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseire, melyek rögzítik a mértékadó devizanem feltüntetését, továbbá azt, hogy fix devizakonstrukcióról van szó. Az üzletszabályzat I/12., 13. és I/20. rendelkezései ugyancsak a mértékadó devizanemre, kamatlábra, és az árfolyamfüggő kamatváltozásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzak, melyek szintén a szerződés devizaalapú jellegéről adnak tájékoztatást. Mindezek alapján a keresettel érintett szerződési feltételek tekintetében a bíróság nem látott lehetőséget az érvénytelenség megállapítására. A 2014. évi XXXVIII. tv. (DH1) és a 2014. évi XL. tv. (DH2) törvények szerinti felülvizsgálati elszámolás megtörténte miatt a bíróság nem fogadta el a felperes egyedi elszámolását. Megállapította, a szerződés maradéktalan teljesítésére felperes részéről még nem került sor, így az alperes továbbra is tulajdonos, a törzskönyv kiadására emiatt nem kötelezhető.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását, és az egyedi szerződésben szereplő, mértékadó devizanemre vonatkozó feltétel érvénytelenségének megállapítását, és ehhez igazodóan a saját elszámolásának figyelembe vétele mellett a hátralék hiányában közölt alperesi felmondás érvénytelenségének, és jogellenességének megállapítását. Továbbra is állította, hogy a szerződésben kikötött fix lízingrészekhez igazodó fizetési kötelezettségének eleget tett, ezzel a lízingtárgyat megvásárolta, így az ÁSZF II/7. pontja alapján az alperes köteles a gépjármű törzskönyvét kiadni, tekintettel arra, hogy a tulajdonjogot ő már megszerezte. Előadta, nem vitatott alperes részéről sem, hogy összesen 6.227.574,- forint befizetés történt, mellyel szemben az alperesnek a felmondás időpontjáig legfeljebb 5.057.874,- forintba lehetett volna igénye. Az alperes a DH2 törvény szerinti elszámolásában elismert további 261.630,- forint túlfizetést is, ezt figyelembe véve megállapítható, hogy mindenképpen nagyobb összeg befizetése történt meg alperes részére 2015 szeptemberéig, mint amennyit követelhetett volna, így felperesnek a felmondás időpontjában nem lehetett hátraléka. Vele szemben az alperes ezért érvényesen nem közölhetett felmondást. Az árfolyam-különbözet várható következményeiről az alperes üzletszabályzatának I/19. pontja adott tájékoztatást, ehhez képest azonban már a szerződéskötést megelőzően kellett volna külön tájékoztatást kapnia az alperesi pénzügyintézetektől. Ennek hiányában az árfolyam-különbözet megfizetésére utóbb ő már nem kötelezhető. Hiányolta továbbá, hogy alperes az ÁSZF VI. fejezetében rögzített felmondási okok közül egyet sem jelölt meg a felmondásában, ezt utóbb a bíróság ítélettel nem pótolhatja.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a tájékoztatást a felperes, mint finanszírozást kérelmező ügyfél még a szerződéskötést megelőzően megkapta. Tisztában kellett lennie azzal is, hogy mi a különbség a normál, illetve a havi, fix devizakonstrukció között, ezért választotta a számára megfelelő fix konstrukciót. Ilyen esetben a futamidő végén kerül elszámolásra az időközi kamat- és árfolyamváltozás. Ennek egyedi szabályait részletezi az üzletszabályzat VIII. fejezete, melynek megismeréséről ugyancsak szerződési nyilatkozatot tett a felperes. Alperes megjegyezte, a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (4) bekezdése csak az ingatlanra kötött, vételi jogot tartalmazó szerződések, illetve fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő, devizahitel nyújtására irányuló szerződések esetén írta elő a pénzügyi intézmények számára a külön kockázatfeltáró tájékoztató készítését. Ez a perbeli pénzügyi lízingszerződésre nem vonatkoztatható törvényi előírás. Hivatkozott továbbá az üzletszabályzat I/19. pontjára, mely külön szabályokat tartalmaz rendkívüli árfolyameseménnyel kapcsolatban. Mindezen üzletszabályzati rendelkezések egyértelműen leírják, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperesi adóst az árfolyamváltozással összefüggésben, és ezt hogy számolja el terhére az alperes. Hangsúlyozta, a fogyasztót is terheli együttműködési kötelezettség, a jóhiszeműség, valamint a tisztesség követelményei rá is vonatkoznak. Elvárható, hogy nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet esetén, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről kérjen tájékoztatást. Erre a felperesnek a perbeli szerződés megkötését megelőzően fennállt a lehetősége. A felmondás jogszerűsége kérdésében eseti döntésekre hivatkozva alperes előadta, hogy a Pp. 123. § törvényi feltételei nem állnak fenn, a felmondás jogellenességének megállapítására kizárólag megállapítási kereset előterjesztése útján nincs lehetőség. Megjegyezte, a DH2 törvény alapján utóbb készített felülvizsgálati elszámolás továbbra is jelentős tartozást mutat, így az alperes a szerződést jogszerűen mondta fel.

A fellebbezés a per fő tárgyát illetően alaptalan, a perköltség és illetékviselési kötelezettségekkel kapcsolatban részben alapos.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelenésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. Jelen ügyben a felperes kereseti és fellebbezési kérelmei azok megszövegezése alapján formálisan részben megállapításra, részben marasztalásra irányultak, tartalmukat tekintve azonban e kérelmek – azok indokait is figyelembe véve – akként értelmezhetők, hogy a felperes saját számításai szerint tartozását megfizette, sőt túlfizetésben van ezért a tulajdonjog megszerzésére hivatkozással kíván igényt érvényesíteni a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadása iránt az alperessel szemben. Ezen igényeinek jogalapjaként hivatkozott a szerződés és az annak részét képező alperesi üzletszabályzat egyes rendelkezései érvénytelenségére, valamint a felmondás jogellenességére. Mindemellett a perlés fő célja még, hogy a felperes az alperes által felmondáskor nyilvántartott 2.314.127,- forint összegű díjtartozás megfizetésének kötelezettsége alól is mentesüljön.

A szerződés egyes rendelkezéseinek érvénytelensége körében a felperes fellebbezésében már csak az elsőfokú bíróság árfolyam-kockázatra vonatkozó döntését és az ezzel kapcsolatos jogi indokokat támadta. Ennek kapcsán az ítéletábra hangsúlyozza, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatának 1. pontja szerint a deviza-alapú szerződés – amely alatt a PJE szerint a pénzügyi lízingszerződés is értendő – azon rendelkezésének tisztességtelensége, hogy az árfolyam-kockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, érthető.

Az tény, hogy a perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, de ahogy arra az alperes helyesen hivatkozott, a Hpt. 203. §-a folytán ez nem is volt kötelezettsége. A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (4) bekezdése ugyanis a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló, illetőleg ingatlanra kötött vételi jogot tartalmazó szerződések esetén írta elő a pénzügyi intézmények számára a kockázatfeltáró tájékoztató elkészítését és annak az ügyfél általi tudomásulvételét igazoló írásbeli nyilatkozat féllal történő aláírását. A Hpt. hitelszerződés fogalmát meghatározó 2. számú melléklet I.10.1. pontjából kitűnően azonban – figyelemmel a pénzügyi lízingszerződés definícióját tartalmazó I.11. pontban foglaltakra is – a Hpt. szabályainak alkalmazása körében a hitelszerződés nem foglalta magában a pénzügyi lízingszerződést, így arra a Hpt. felperes által hivatkozott 203. § (6) és (7) bekezdése nem vonatkozott. Megjegyzi ugyanakkor az ítéletábra, hogy önmagában a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradása a deviza-alapú hitel-, illetve kölcsönszerződések esetén sem jelenti feltétlenül az árfolyamváltozás kedvezőtlen következményeinek fogyasztóra terheléséről rendelkező általános szerződési feltételek tisztességtelenségét. A külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya annyit jelent; az egyedi szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat rendelkezései és a szerződéskötéskor a pénzügyi intézmény által a fogyasztónak adott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy az ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az árfolyamváltozás a szerződés ténylegesen fennálló kockázata, mely teljes mértékben őt terheli, annak reá nézve kedvezőtlen hatása korlát nélküli, melynek következménye, hogy akár jelentősen is megnövekedhetnek a fizetési terhek.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott, az egyedi szerződésben rögzített „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen arra utal, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza-alapú szerződést kötöttek. Emellett a „deviza-alapú finanszírozás havi fix konstrukció” típus meghatározás is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi lízingdíjak összege változhat a futamidő során. Ezen túl az ÜSZ I/7, 12, 17, 20/b. és c. pontjai, valamint a VIII. fejezet tartalmából, azok együttes megismerése, értelmezése folytán egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll és annak kedvezőtlen irányú változásának terheit kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a

mértékadó devizanemet (svájci frank), az üzletszabályzat pedig tartalmazta annak fogalmát, vagyis azt értelmezte (ÜSZ I/12.). Ezen kívül a mértékadó árfolyam (ÜSZ I/18.) és az árfolyamváltozás kiszámítási módja (ÜSZ I/20/b. és c pont) ugyancsak rögzítésre került. Mindennek az ÜSZ I/7. pontjával és a VIII. fejezet rendelkezéseivel, vagyis a fix devizakonstrukciónak a magyarázatával történő összevetéséből megállapítható, hogyha a mértékadó devizanem nem forint – mint a perbeli esetben – a lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik.

Mindez egyértelműen arra utal, az árfolyamváltozás maga után vonja a fogyasztó fizetési kötelezettségeinek változását is. A Kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezés egyértelmű tekintetben is, hogy az a lízingbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a Kamatváltozás II. szövegrész után szereplő árfolyamváltozás kifejezés utal.

Az előbb részletezett rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy az adósnak a szerződéskötéskor mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásától függően, a kedvezőtlen árfolyamváltozás miatti különbözetet is meg kell térítenie, amelynek nincs felső határa. Erre külön utal még az ÜSZ I/19. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma, amely világosan tartalmazza, mi minősül rendkívüli árfolyam eseménynek: nevezetesen, ha az árfolyam növekedése 25%-kal meghaladja a mértékadó árfolyamot. Emellett a fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezések (ÜSZ.VIII. fejezet) is egyértelműen leírják, hogy milyen fizetési kötelezettség terheli a felperest az árfolyamváltozással összefüggésben, azt ilyen esetben hogyan számolja el az alperesi pénzügyi intézet és hogy a felperesnek milyen módon kell azt megfizetni.

Az előbbieket szerint megállapítható és világosan felismerhető lehetett a felperes számára, hogy a forint/CHF árfolyamának a felperesre nézve kedvezőtlen irányú változása növelni fogja a fizetési terheit oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik és az egyedi szerződésben megjelölt havi lízingdíj részleteket a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie.

Ha a felperes kellő figyelmességgel átolvassa az aláírás előtt rendelkezésére bocsátott egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, az előbb részletezett szerződési rendelkezések alapján mindenképpen fel kellett ismernie, hogy a szerződés terhei előre nem látható mértékben megnövekedhetnek.

A felperes jelen esetben egyéni vállalkozó, aki szerződését fogyasztóként kötötte, azonban személyesen nyilatkozta, hogy már korábban is kötött deviza-alapú lízingszerződést.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően – a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel – a lízingbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjék a szerződés megkötése előtt részletesen áttanulmányozza a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi Döntés), ha ezt elmulasztotta, azt az ő terhére kell értékelni (1959-es Ptk. 4. § (4) bekezdés, BDT2013. 2889. számon közzétett eseti döntés).

A felek között – az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint – tehát deviza-alapú lízingszerződés jött létre, melynek deviza alapúságra vonatkozó üzletszabályzatbeli rendelkezéseinek tisztességtelensége nem állapítható meg. Nem állapítható meg továbbá az sem, hogy az árfolyamkockázat fogyasztót terhelő mértékét az árfolyamváltozás 25%-áig terjedően korlátozták volna a felek.

Az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját és indokolását a felmondás érvénytelenségének megállapítására vonatkozó kereset körében is, azt annyiban kiegészíti, hogy a jogszabályban vagy szerződésben meghatározott felmondási ok(ok) fennállásának hiányában tett felmondási nyilatkozat nem érvénytelen, hanem jogszerűtlen.

A felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset előterjesztésének a Pp. 123. §-ában írt feltételei a perbeli esetben azonban nem álltak fenn. A már kifejtettek szerint a felperes ténylegesen nem is megállapítási, hanem valójában marasztalási keresetet terjesztett elő: a felmondás jogszerűtlenségére csak az alperessel szembeni tartozás teljes kiegyenlítése indokaként, és a törzskönyv kiadására irányuló igényének jogalapjaként hivatkozott. Megállapítási keresetként – illetve fellebbezésében – legfeljebb akkor hivatkozhatott volna erre, ha perlési célja arra irányul, hogy a felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként a szerződés ne szűnjön meg (1959-es Ptk. 321. § (1) bekezdése), és továbbra is jogosult legyen a szerződés szerint részletekben törleszteni a még fennálló lízingdíj tartozását. A felperesnek azonban ilyen előadása nem volt, következetesen arra alapította az alperessel szembeni törzskönyv kiadásra irányuló igényét, hogy a szerződésből eredően – álláspontja szerint – az őt terhelő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette. A fentiekre figyelemmel az ítélőtábla a felmondás jogszerűségét kizárólag a törzskönyv kiadása iránti marasztalási kérelem jogalapjaként vizsgálta.

A peradatokból egyértelműen kitűnik, hogy az alperes a felperes fizetési késedelmére alapítva mondta fel a perbeli kölcsönszerződést, ami valósága esetén súlyos szerződésszegés, ez pedig a felmondásra jogszerűen alapot adhat, az ÜSZ felmondásra vonatkozó rendelkezéseitől függetlenül is, az 1959-es Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

A peres felek az árfolyamváltozás elszámolási módjaként ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg, amely az ÜSZ I/7. pontjának tényállásában írt fogalom-meghatározásban azt jelenti, hogy az alperes a felperest terhelő árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget a futamidő végén terheli ki. Ez alól kivételt teremt az ÜSZ 7/4. pontja, mely lehetőséget biztosít a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozás kiterhelésére rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően. A Kúria közérdekű perben hozott Gfv.VIII.30.112/2015. számú ítéletében a rendkívüli árfolyamesemény fogalmának perbeli üzletszabályzattal megegyező megszövegezési pontja érvénytelenségét állapította meg, annak nem egyértelmű meghatározására tekintettel. Megalapozottan hivatkozik ennek megfelelően a felperes arra, hogy a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség nem volt kiterhelhető, ha tehát a felperesnek az árfolyamváltozás kiterheléséből eredően volt hátraléka a szerződés felmondásakor, úgy a felmondás valóban jogszerűtlen. A fentiekben írtak szerint azonban a jogszerűtlen felmondás jogkövetkezménye az, hogy a szerződés nem szűnik meg és a felperes továbbra is jogosult a még fennálló tartozás részletekben történő megfizetésére. A felperes e jogkövetkezmény iránt igényt nem érvényesített és miután a felmondás esetleges jogszerűtlensége – az alábbiakban kifejtendőként – nem teszi megalapozottá a felperes törzskönyv kiadására irányuló keresetét, az ítélőtábla ebben a kérdésben érdemben nem foglalt állást. Ugyanezen okból nem vizsgálta érdemben a felmondás jogszerűtlenségének alátámasztására felhozott egyéb indokok megalapozottságát sem.

A perbeli jogvitában ugyanis annak van jogi jelentősége, hogy a felek szerződése érvényes, így a felperes köteles a fizetési kötelezettségeit – köztük az árfolyamkülönbözetet is – a szerződés rendelkezésének megfelelően teljesíteni (1959-es Ptk. 277. § (1) bekezdés). Az, hogy az árfolyamkülönbözetből eredő fizetési kötelezettségét a felperes esetlegesen részben idő előtt teljesítette, nem jelenti azt, hogy tartozatlanul fizetett, illetve hogy azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Ez a teljesítése legfeljebb „előtörlesztésként” értékelhető, amelyre pénztartozás esetében az 1959-es Ptk. 292. § (2) bekezdése lehetőséget biztosít.

Mindezek folytán tehát az alperes az árfolyamváltozás címén mindezideig már teljesített összeg visszafizetésére nem köteles.

A felperes arra is hivatkozott, hogy az alperes érvénytelen szerződési pont alapján terhelte bizonyos költségeket, hogy e költségek jogtalan felszámítása miatt volt túlfizetése. Ennek kapcsán azonban konkrét, összecszerűen számszerűsített igényt fellebbezésével már nem érvényesített (ÜSZ III/1/f. pont). Itt utal az ítélőtábla arra, hogy a már kifejtettek szerint a felperes, az ÜSZ VIII/4. pontjában írt szerződési rendelkezés érvénytelenségére a felmondás jogszerűtlensége indokaként

hivatkozott, így nem mulasztott az elsőfokú bíróság azzal, hogy e szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására vonatkozó rendelkezést ítéletének rendelkező része nem tartalmaz.

A felperes alapvetően arra hivatkozva állította; a szerződésből eredő fizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, hogy álláspontja szerint őt nem terhelheti az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség. Ez a hivatkozása azonban a már kifejtettek szerint téves, azaz az árfolyamkülönbözet megfizetésére is köteles, így helytálló az alperesnek az a védekezése, mely szerint a felperesnek még fennmaradt tartozása, azt követően is, hogy a felülvizsgálati elszámolásban részbeni jóváírásra már sor került.

A perbeli jogvita elbírálása szempontjából annak nincs jelentősége, hogy ez a tartozás milyen összegű, a tartozás ténye viszont lényeges, mivel az ÜSZ I/1. pontja szerint a felperes lízingbevevőként csak akkor szerzi meg a gépjármű tulajdonjogát és ennek megfelelően az ÜSZ 2/7. pontja alapján az alperes csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes a lízingszerződésből fakadó valamennyi kötelezettségét teljesítette. Ez azonban még a felperesi előadás elfogadása esetén sem lenne megállapítható. Eszerint ugyanis bár 6.227.574,- forintot teljesített a felperes a szerződés alapján, melyhez hozzászámítandó a felülvizsgált elszámolás alapján 261.630,- forint jóváírás. Az egyedi lízingszerződésben azonban az összes lízingdíj – amely a 200.000,- forint teljesített első lízingdíjat és a 120 havi futamidőre teljesítendő havi 49.587,- forint lízingdíjat foglalja magába – 6.150.440,- forint, valamint az árfolyamváltozás kockázatának áthárítását lehetővé tevő kikötés miatti különbözettérítés 2.000.000,- forintot meghaladó összege. Következésképpen a felperes, így alaptalanul állítja, hogy valamennyi fizetési kötelezettségét már teljesítette, vagy hogy túlfizetésben van. Mindezekre figyelemmel nem alapos a felperesnek a törzskönyv kiadása iránti keresete sem, ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, ezért az ítélet az elsőfokú ítélet per főtárgyát érintő elutasító rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdésre hivatkozással helybenhagyta.

Észlelte az ítélet, hogy a kialakult bírói gyakorlattól eltérően állapította meg az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket a fizetendő összes lízingdíj alapul vételével, és ehhez igazítottan marasztalta felperest elsőfokú perköltségben, valamint a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére is eszerint kötelezte őt. A perbelihez hasonló kereseti kérelmek jogi tartalmának eljárásjogi szempontú megítélése során nem a látszólagos keresethalmazat szabályaiból kell kiindulni, és nem is az adott perbeli szerződésben kikötött ellenszolgáltatás teljes összegét kell a pertárgyérték számítás során alapul venni. Az egyes szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti kereset perbeli fő célja, hogy az érintett feltételek figyelmen kívül hagyásával kerüljön sor a kölcsönszerződés végelszámolására, ennek eredményeként pedig az eddigi törlesztőrészletek figyelembe vétele mellett a szerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítése megállapíthatóvá váljék. Az alperes által még nyilvántartott 2.314.127,- forint összegű díjtartozás megfizetésének kötelezettsége alóli mentesülés érdekében indította a felperes jelen pert. A perlés célja tehát az, hogy az alperes szerződési elszámolása szerint nyilvántartott hátralékos fizetési kötelezettség alól mentesüljön a felperes, a pertárgyértéknek ezért ezen összeghez kell igazodnia. Ennek jogkövetkezményeként lenne elrendelhető a gépjármű törzskönyv kiadási kötelezettség is, mely ez okból keresethalmazat részét képező önálló keresetnek nem is tekinthető. Az ítélet álláspontja szerint mindezekre figyelemmel jelen perben 2.314.127,- forint pertárgyértékből kell kiindulni tekintve, hogy ez testesíti meg a keresettel érvényesíteni kívánt követelés valós értékét (Pp. 24. § (1) bekezdés).

Az alaptalan kereset folytán a módosított pertárgyérték után számított elsőfokú eljárási költséget, valamint a le nem rótt illetéket is a teljes egészében az eredménytelenül pert indító felperesnek kell viselnie (Pp. 78. § (1) bekezdés). Ennek összege azonban az elsőfokú bíróság által megállapítotthoz képest alacsonyabb pertárgyértékhez kell, hogy igazodjon, így került sor az elsőfokú ítélet ezt érintő rendelkezéseinek megváltoztatására és az illeték (2.314.127,- forint 6%-a) kerekítve: 138.800,-

forintra történő, valamint az alperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegének arányos leszállítására. A per fő tárgyát érintő keresetet elutasító ítéleti rendelkezést az ítéltábla az indokolásbeli kiegészítések mellett helybenhagyhatónak találta (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A módosított pertárgyérték a másodfokú eljárásban is irányadó, ehhez igazodóan kell az eredménytelenül fellebbező felperesnek az alperes másodfokú eljárási költségeit megtérítenie (Pp. 78. § (1) bekezdés). Az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, 2.314.127,- forint pertárgyérték után számított 8%-os mértékű le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket (185.100,- forint összegben) ugyancsak a felperesnek kell megfizetnie az államnak külön felhívásra a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés szabályai szerint.

Szeged, 2017. április 7.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k. . Dobler László s.k. . Béri András s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró